

Beslut

Datum 2023-06-07

Dnr RAÄ-2023-1644

Omprövning av område av riksintresse för kulturmiljövården, Tureholm (D49), Trosa kommun, Södermanlands län

Avdelning Kulturmiljö

Enhet Förvaltningsärenden och bidrag

Beslut

Riksantikvarieämbetet beslutar, med stöd av 2 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden, om ändring av kulturmiljövårdens riksintresse Tureholm (D49), i Trosa kommun, Södermanlands län.

Riksintresset har omprövats genom en revidering av riksintressebeskrivningen enligt följande:

Tureholm (D49)

Motivering:

Herrgårdsmiljö, med ursprung i en medeltida sätesgård, som uppvisar en arkitekturhistoriskt intressant slottsanläggning i karolinsk stil, belägen i den centrala delen av ett herrgårdslandskap med utblickar över Tureholmsviken. (Herrgårdsmiljö)

Uttryck för riksintresset:

Symmetrisk uppbyggd slottsanläggning från 1730-talet där den långa allén från grindstugorna bildar mittaxeln. Monumental huvudbyggnad i karolinsk stil efter ritningar av Carl Hårleman, flyglar och ekonomibyggnader. Bebyggelse som ansluter till slottsparken samt arbetarbostäder, fatbur, tegelmagasin, stall- och ladugårdsbyggnader. Torpen Smedstugan, Bruket och Bygget. Strukturer efter park- och trädgårdsanläggning i symmetrisk fransk stil. Djurgården. Öppet, obebyggt jordbrukslandskap med strandlinje mot Tureholmsviken inramat av en obruten trädridåsiluett. Det småskaliga vägnätet samt spår av äldre vägsträckningar.

Riksantikvarieämbetet

Box 1114

621 22 Visby

Tel 08-5191 8000

E-post registrator@raa.se

www.raa.se

Org.nr 202100-1090

Bankgiro 5052-3620

Ärendet

Tureholm (D49) är ett av de riksintresseområden som länsstyrelsen i Södermanlands län uppmärksammade vara i behov av aktualisering inom ramen för det regeringsuppdrag länsstyrelserna utförde 2021. Riksintresset är likaså ett av de anspråk som Riksantikvarieämbetet hade uppmärksammat tidigare i ett regeringsuppdrag att se över kriterier och anspråk för kulturmiljövårdens riksintressen.

Riksantikvarieämbetet initierade därför en revidering av Tureholm i samband med den länsstyrelsedialog som hölls hösten 2022 inom ramen för myndighetens regeringsuppdrag att ompröva de områden som länsstyrelsen hade identifierat med aktualiseringsbehov.

Riksantikvarieämbetet har analyserat området genom platsbesök och studier av källmaterial, såsom litteratur och länsstyrelsens fördjupningsmaterial. Ett förslag till riksintressebeskrivning har kommunicerats med länsstyrelsen som kommit med synpunkter, varefter ändringar har gjorts som godkänts av länsstyrelsen. Det nya förslaget har länsstyrelsen kommunicerat med kommunen som inte hade några invändningar.

Skäl för beslutet

Riksintressebeskrivningen har utvecklats för att förtydliga anspråket i enlighet med Riksantikvarieämbetets kriterium B om helhetsmiljö. Den tidigare inriktningen på herrgårdsarkitekturen har ändrats till att innefatta hela herrgårdsmiljön, såsom parkmiljö, odlingslandskap, ekonomibyggnader, torp och landskapsstrukturer. Enligt kriteriet om helhetsmiljö ska riksintresset särskilt väl uppvisa ett sammanhängande funktionellt historiskt system. Kriteriet tillhör ett av de tre så kallade baskriterierna som måste vara uppfyllda.¹

Den nuvarande geografiska avgränsningen kvarstår.

Den tydligare beskrivningstexten syftar till att förenkla hanteringen av området i plansammanhang.

Ärendets fortsatta handläggning

Riksantikvarieämbetet kommer att vidta de åtgärder i ärendet som behövs för att genomföra beslutet, bl.a. att ändra i förteckningen av riksintressen på webbplatsen.

Andra myndigheters åtgärder

Beslutet överlämnas till länsstyrelsen och Boverket för vidare åtgärder. En åtgärd är att områdets geografiska avgränsning ändras i länsstyrelsens Webb-GIS.

¹ A: Riksintressant berättelse. B: Helhetsmiljö. C: Fysiska uttryck. D: Regionala och lokala förhållanden. E: Internationella åtaganden.

Riksantikvarieämbetet förutsätter vidare att kommunen beaktar förändringarna i aktuella planer och program.

Detta beslut har fattats av den tillförordnande enhetschefen Miranda Ternald efter föredragning av handläggaren Johan Aspfors.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till: Boverket, Trosa kommun